

Uitvoeringsprogramma Vitaliteit 2023

Bijlage bij de Maatschappelijke Agenda Teylingen

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- De gezonde keuze moet de makkelijke keuze worden. We willen een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag, zodat:
  - Meer kinderen en volwassenen sporten, bewegen en spelen en voldoen aan de beweegrichtlijnen
  - De rookvrije generatie en omgeving dichterbij komen
  - Het aandeel mensen dat een gezond gewicht heeft, gelijk blijft of groeit
  - Meer inwoners gaan verstandig om met alcohol en drugs
  - Meer inwoners kiezen voor gezonde voeding
- Onze inwoners worden gezonder ouder, zowel fysiek als mentaal, en hebben meer gezonde levensjaren door levenslang investeren in een positieve en gezonde leefstijl

Inclusie:

- Inclusief sporten en bewegen wordt meer vanzelfsprekend voor mensen met een beperking en kwetsbare inwoners

Bron: Maatschappelijke Agenda Teylingen

1. Inleiding

Dit is het Uitvoeringsprogramma Vitaliteit 2023, behorende bij de Maatschappelijke Agenda Teylingen. In de Maatschappelijke Agenda (MAG) worden voor het integrale Sociaal Domein, onderverdeeld in 7 pijlers, de ambities van het college voor de komende jaren benoemd.

In dit Uitvoeringsprogramma staat hoe de gemeente het afgelopen jaar aan die ambities heeft gewerkt, samen met de samenleving. Vervolgens wordt per ambitie benoemd wat er in 2023 gebeurt om de realisatie van de ambitie dichterbij te brengen.

Ten slotte bevat dit Uitvoeringsprogramma de plannen om participatie en co-creatie binnen de pijler Vitaliteit in 2023 te vergroten.

Dit is de eerste versie van de Uitvoeringsprogramma's van de MAG, en het instrument is nog in ontwikkeling. Het overzicht van de activiteiten in 2023 is samengesteld vanuit de Programmabegroting, het raadsakkoord en het college werkprogramma. Het overzicht is aangevuld met activiteiten van maatschappelijke partners, voor zover we dat weten door o.a. gesprekken, subsidieaanvragen en jaarplannen.

Op basis van deze eerste versie gaan we in gesprek met bestuurders, ambtenaren, maatschappelijke partners en bewoners om te verkennen hoe de Uitvoeringsprogramma's 2024 er uit moeten komen te zien.

Opgave 1 Vitaliteit

Onze inwoners hebben gelijke kansen op een goede gezondheid van –9 maanden tot 100+

Gezondheid zien we als het als het vermogen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Daarvoor is een gezonde leefstijl nodig; lichamelijk, mentaal en sociaal. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom willen we dit stimuleren. We willen dat alle inwoners gelijke kansen hebben op gezondheid, van jong tot oud. Een gezonde leefstijl is al op jonge leeftijd belangrijk, daar willen we een goede basis leggen. We hebben oog voor kwetsbare inwoners; door ouder worden, een beperking, uitsluiting of tegenslag in het leven. We stimuleren vooral beschermende en gezondheid bevorderende factoren; zowel bij onze bewoners als hun omgeving. Daarnaast hebben we aandacht voor risico's en onderliggende problemen op sociaal en maatschappelijk vlak.

Trends en ontwikkelingen

Positieve gezondheid als kapstok

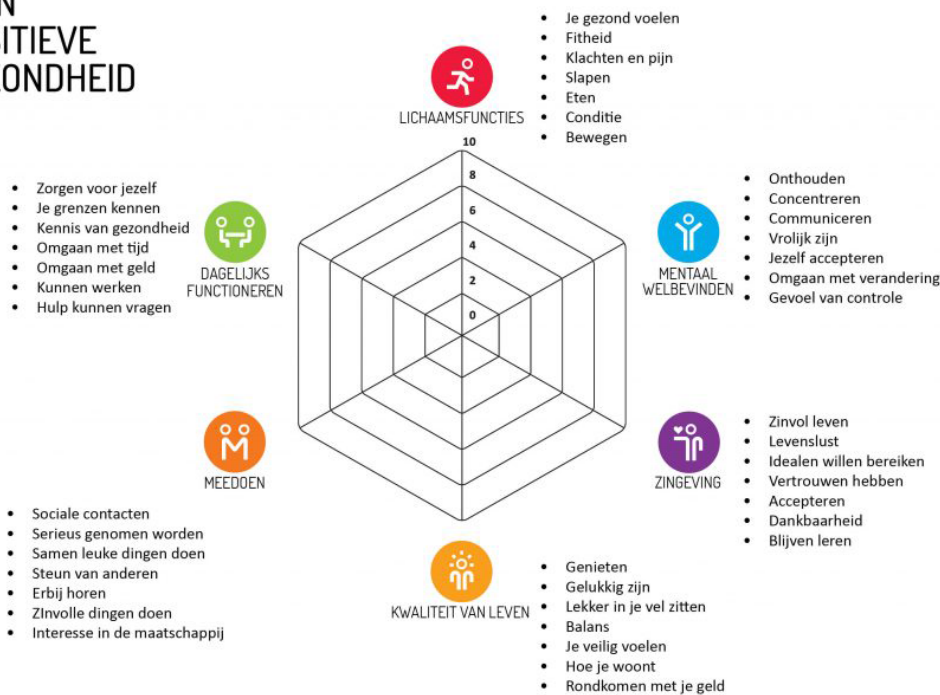
Het concept positieve gezondheid gaat uit van wat iemand kán en wil en niet van wat iemand als aandoening heeft. Het begrip sluit sterk aan bij de motivatie van de cliënt. Het gaat om een positieve en brede benadering van gezondheid. In het concept positieve gezondheid wordt gezondheid niet langer alleen gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte, maar als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

Het concept positieve gezondheid gaat uit van wat iemand kán en niet van wat iemand heeft.

Deze brede definitie van gezondheid van huisarts en onderzoeker Machteld Huber kent zes dimensies:

lichaamsfuncties, dagelijks functioneren, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven en sociaal maatschappelijk participeren.

Gezondheid is niet alleen de afwezigheid van een beperking of ziekte, maar vooral ook gerelateerd aan 'een betekenisvol leven'. Door de nadruk te leggen op veerkracht en eigen regie, voelen mensen zich in hun kracht aangesproken en niet uitsluitend benaderd als zieke.

Bredere inzet op vitaliteit;

De ondersteuning van programma Viteylingen wordt voortgezet– maak de gezonde keuze.

We breiden het netwerk uit. De gezondheidsbeweging Viteylingen kan alleen succesvol worden als we samenwerken met lokale partners.

Bedrijven, organisaties, scholen, (sport)verenigingen, horeca en supermarkten worden gestimuleerd een bijdrage te kunnen. Of je stappen onderneemt voor de vitaliteit van je werknemers, een gezond gerecht op de kaart van je restaurant zet, de (sport)vereniging rookvrij maakt: alle kleine stapjes zorgen ervoor dat er meer gezonde keuzes te vinden zijn in Teylingen.

Meer focus op preventie

Regionaal is steeds meer samenwerking op het integreren van de lokale preventie akkoorden.

Samenwerking wordt bevorderd met de maatschappelijke eerste lijn zoals huisartsenpraktijken, wijkteams (en andere lokale teams), Centra voor Jeugd en Gezin, etc.

Afname beweging stijgende zorgkosten

Door corona is er een afname geweest in beweging. Mede hierdoor is er in toenemende mate sprake van bewegingsarmoede en stijgende zorgkosten.

Sportieve routes;

De sportieve route is een project dat bijdraagt aan het beter benutten van de openbare ruimte voor sportief, gezond en vitaal bewegen.

Maatschappelijke accommodaties

Indien er aanpassingen, verbeteringen of uitbreiding van maatschappelijke accommodaties nodig zijn, waarbij de gemeente economisch eigenaar is, kan dit additionele kosten met zich meebrengen.

Naarmate de termijn tussen planvorming, besluitvorming, opdrachtverstrekking en uitvoering zich langer uitstrekt, zal de kans op eventuele prijseffecten toenemen.

2. Ambities

- Onze inwoners worden gezond ouder, zowel fysiek als mentaal, en hebben meer gezonde levensjaren door levenslang investeren in een positieve en gezonde leefstijl
- De gezonde keuze moet de makkelijke keuze worden. We willen een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag, zodat:
  1. Meer kinderen en volwassenen sporten, bewegen en spelen en voldoen aan de beweegrichtlijnen
  2. De rookvrije generatie en omgeving dichterbij komen
  3. Het aandeel mensen dat een gezond gewicht heeft, gelijk blijft of groeit
  4. Meer inwoners gaan verstandig om met alcohol en drugs
  5. Meer inwoners kiezen voor gezonde voeding
  6. Inclusief sporten en bewegen wordt meer vanzelfsprekend voor mensen met een beperking en kwetsbare inwoners

Wat hebben we gedaan in 2022

- Uitvoering gegeven aan de Gezondheidsnota door het Pando Network binnen het programma ViTeylingen, onder meer door het stimuleren van de Rookvrije Generatie en gezonde sportkantines.
- Vanuit Viteylingen zijn verschillende initiatieven gesteund, waaronder ook jongere scholieren betrekken bij het jaarlijkse schoolvoetbaltoernooi en het meedoen aan de Nationale Diabetes Challenge.
- Met het programma Viteylingen heeft het Pando Network gezonde voeding in Teylingen gestimuleerd. Zo is bijvoorbeeld het initiatief 'Samen koken & Eten' georganiseerd, waar een gezonde maaltijd op tafel wordt gezet.
- Eén van de belangrijkste aspecten van Viteylingen is de vitaliteitstafel. De partners aan deze tafel zetten zich in voor de inwoners van gemeente Teylingen. De diversiteit aan type partners rond deze tafels maakt dat we gezondheid kunnen creëren door middel van onverwachte samenwerkingen.
- Sportakkoord en Preventieakkoord zijn gecombineerd in het Vitaliteitsakkoord.
- Het werkveld en de betrokken verenigingen en particulieren komen met ideeën en voorstellen, deze worden snel zichtbaar en worden uitgevoerd. Waarbij de vitaliteitstafel de schakelplek is.
- Via subsidie uit de nota sport en onderwijs Teylingen is er gestimuleerd dat het onderwijs een tweede lesuur bewegingsonderwijs geeft onder leiding van een vakdocent.
- Daarnaast is uitvoering gegeven aan het sportstimuleringsprogramma van de Combibrug.
- We zijn begonnen met het vervangen van rubbergranulaat bij sportvelden.
- Jeugdfonds Sport en Cultuur
- Volwassenenfonds Sport en Cultuur
- We zijn begonnen met het stimuleren van Welzijn op Recept samen met partners.
- Het sturen op de taken die zijn belegd bij de verschillende (uitvoerings-) partners
- Het sturen op de gemeenschappelijke regeling (GR) Hecht. Bij de GR Hecht zijn de gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheid samengebracht.

Wat gaan we doen in 2023

- In de omgevingsvisie formuleren we onze doelen voor een gezonde leefomgeving, voldoende ruimte voor sport en beweging. Door zowel accommodaties als buitenruimte uitdagend te maken wat uitnodigt tot bewegen.
- We voeren acties uit de nota sportbeleid en het Lokaal sportakkoord uit, dit draagt ook bij aan de andere opgaven, bijvoorbeeld aan talentontwikkeling, zorg voor elkaar, opgroeien en thuis wonen
- We stimuleren bij het ontwikkelen van sportvoorzieningen het multifunctionele gebruik.
- We geven uitvoering aan het sport- en beweegbeleid. We voeren acties uit de sportnota Teylingen sportbeleid uit. Dit draagt integraal ook bij aan diversen andere pijlers waaronder: Talentontwikkeling, Zorg voor Elkaar, opgroeien en thuis wonen.

- Vitaliteitstafel uitbreiden met Cultuur: partijen beter betrekken bij de tafel.
- Het stimuleren en ondersteunen van burgerinitiatieven, waar daar ruimte voor is.
- Met onze partners blijven wij bijdragen aan de uitrol van het vitaliteitsakkoord met het programma ViTeylingen
- Het monitoren, evalueren en sturen van de taken die zijn belegd bij de verschillende (uitvoerings-) partners
- Invulling geven aan de Brede SPUK 2023-2026, met daarin Sportakkoord II, GALA en IZA. (hier zitten de 16 programma's in waarvan welzijn op recept 1 programma is), waarbij we aansluiten op het gedachtegoed van positieve gezondheid. En waarbij de verbinding binnen het sociaal domein wordt nagestreefd.
- Aansluiten bij project Jongeren op Gezond Gewicht.
- Het sturen op de gemeenschappelijke regeling Hecht.
- Het verder verkennen van de regionale werkstructuur op het gebied van preventie.
- De sociale kaart www.meedoeninteylingen.nl is begin 2023 gelanceerd.

3. Onze belangrijkste partners

- (nog in te vullen).

4. Samen met de samenleving werken aan de maatschappelijke opgaven: plannen voor komend jaar om co-creatie te versterken

- De Vitaliteitstafel wordt meer de plek waar prioritering en afstemming plaats vindt.
- De Vitaliteitstafel brengen we een slag verder: vertegenwoordigen van verschillende thema's worden beter betrokken, inclusief rolduidelijkheid en verantwoordelijkheid nemen voor achterban.
- We integreren de culturele sector bij de vitaliteitstafel
- We gebruiken de brede SPUK/Gala/Iza om integraal werken te stimuleren en aan te jagen.